

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 12ης Νοεμβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 110 ΣΛΕΕ — Οδηγία 94/62/ΕΚ — Άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 — Συναλλαγή εξ αποστάσεως και μεταφορά οινοπνευματωδών ποτών από άλλο κράτος μέλος — Ειδικός φόρος καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών — Απαλλαγή σε περίπτωση εντάξεως των συσκευασιών σε σύστημα επιστροφής — Άρθρα 34 ΣΛΕΕ, 36 ΣΛΕΕ και 37 ΣΛΕΕ — Υποχρέωση λήψεως αδειας λιανικής πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών — Μονοπώλιο λιανικής πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών — Δικαιολόγηση — Προστασία της υγείας»

Στην υπόθεση C-198/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Helsingin honioikeus (εφετείο του Ελσίνκι, Φινλανδία) με απόφαση της 16ης Απριλίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Απριλίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Valev Visnapuu

κατά

Kihlakunnansyyttäjä,

Suomen valtio – Tullihallitus,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο του τετάρτου τμήματος, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, D. Šváby, A. Rosas, E. Juhász και C. Vajda (εισηγητή) δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: I. Illéssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Απριλίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο V. Visnapuu, εκπροσωπούμενος από τον P. Snell, oikeustieteen kandidaatti,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Hartikainen,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Falk και U. Persson,

* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

- η Νορβηγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις T. Skjeie και K. Nordland Hansen,
 - η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Wilms, E. Sanfrutos Cano και I. Koskinen,
- αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουλίου 2015,
- εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 34 ΣΛΕΕ, 36 ΣΛΕΕ, 37 ΣΛΕΕ και 110 ΣΛΕΕ, καθώς και των άρθρων 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (ΕΕ L 365, σ. 10).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Valeu Visnapuu, ενεργούντος για λογαριασμό της εταιρίας European Investment Group Oü (στο εξής: EIG), και του Kihlakunnansyyttäjä (περιφερειακού εισαγγελέα) σχετικά με την εξ αποστάσεως συναλλαγή και την παράδοση οιοπνευματωδών ποτών σε Φινλανδούς καταναλωτές κατά παράβαση των φινλανδικών κανονιστικών ρυθμίσεων που αφορούν, μεταξύ άλλων, τον ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών και τη λιανική πώληση οιοπνευματωδών ποτών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/62, η οδηγία αυτή αποσκοπεί στην εναρμόνιση των εθνικών μέτρων που αφορούν τη διαχείριση των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας, προκειμένου, αφενός, να προληφθούν και να μειωθούν οι επιπτώσεις τους επί του περιβάλλοντος των κρατών μελών καθώς και των τρίτων χωρών, εξασφαλίζοντας, με τον τρόπο αυτό, υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, και, αφετέρου, να διασφαλιστεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφευχθούν εμπόδια στο εμπόριο καθώς και στρεβλώσεις και περιορισμοί του ανταγωνισμού εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι η οδηγία αυτή καλύπτει όλες τις συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά της Ένωσης και όλα τα απορρίμματα συσκευασίας, που είτε έχουν χρησιμοποιηθεί είτε προέρχονται από τις βιομηχανίες, το εμπόριο, τα γραφεία, τα καταστήματα, τις υπηρεσίες, τα νοικοκυριά ή οποιαδήποτε άλλη πηγή, ανεξαρτήτως των υλικών εκ των οποίων αποτελούνται.
- 5 Το άρθρο 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62 ορίζει την έννοια της «συσκευασίας». Το πρώτο του εδάφιο διευκρινίζει μεταξύ άλλων ότι, για τους σκοπούς εφαρμογής της οδηγίας αυτής, νοείται ως «συσκευασία» κάθε προϊόν, κατασκευασμένο από οποιοδήποτε είδους υλικό και προοριζόμενο να χρησιμοποιείται για να περιέχει αγαθά, καθώς και για την προστασία, τη διακίνηση, τη διάθεση και την παρουσίαση αγαθών, από πρώτες ύλες μέχρι επεξεργασμένα αγαθά, από τον παραγωγό μέχρι τον χρήστη ή τον καταναλωτή.

6 Το άρθρο 7 της οδηγίας 94/62, με τίτλο «Συστήματα επιστροφής, συλλογής και ανάκτησης», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι καθιερώνονται συστήματα προκειμένου να επιτυγχάνεται:

- α) η επιστροφή ή/και η συλλογή χρησιμοποιημένων συσκευασιών ή/και απορριμμάτων συσκευασίας από τον καταναλωτή ή άλλο τελικό χρήστη ή από το ρεύμα των απορριμμάτων, προκειμένου να διοχετεύονται προς τις πλέον ενδεδειγμένες εναλλακτικές λύσεις διαχείρισης απορριμμάτων·
- β) η επαναχρησιμοποίηση ή η ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης, των συλλεγομένων συσκευασιών ή/και απορριμμάτων συσκευασίας για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.

Τα συστήματα αυτά πρέπει να επιτρέπουν τη συμμετοχή των οικονομικών παραγόντων των συγκεκριμένων τομέων καθώς και των αρμόδιων δημόσιων αρχών. Τα συστήματα αυτά εφαρμόζονται επίσης για τα εισαγόμενα προϊόντα, υπό συνθήκες που δεν εισάγουν διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των λεπτομερειών που ισχύουν και των τυχόν τελών που επιβάλλονται για την πρόσβαση στα συστήματα, και σχεδιάζονται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγονται εμπόδια στο εμπόριο ή στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τη Συνθήκη [ΛΕΕ].

2. Τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αποτελούν μέρος μιας πολιτικής που καλύπτει όλες τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, και λαμβάνουν ιδίως υπόψη τις απαιτήσεις σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας, ασφαλείας και υγιεινής των καταναλωτών, της προστασίας της ποιότητας, της γνησιότητας και των τεχνικών χαρακτηριστικών των συσκευασμένων αγαθών και των χρησιμοποιούμενων υλικών, καθώς και της προστασίας των δικαιωμάτων βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας.»

7 Το άρθρο 15 της οδηγίας 94/62, με τίτλο «Οικονομικά μέσα», έχει ως ακολούθως:

«Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας βάσει των σχετικών διατάξεων της Συνθήκης, εγκρίνει οικονομικά μέσα προκειμένου να προωθήσει την υλοποίηση των στόχων της παρούσας οδηγίας. Ελλείψει τέτοιων μέτρων, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν, σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν την πολιτική της [Ενωσης] στον τομέα του περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων [σύμφωνα με την αρχή] “ο ρυπαίνων πληρώνει”, και τηρουμένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη, μέτρα για την υλοποίηση των [...] στόχων [αυτών].»

Το φινλανδικό δίκαιο

Ο νόμος περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών

- 8 Κατά το άρθρο 5 του νόμου 1037/2004 περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών (eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettu laki, στο εξής: νόμος περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών), ο φόρος αυτός ανέρχεται σε 51 λεπτά του ευρώ ανά λίτρο συσκευαζόμενου προϊόντος.
- 9 Κατά το άρθρο 4 του εν λόγω νόμου, η υπαγωγή στον ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών διέπεται, ιδίως, από τον νόμο 1469/1994 περί ειδικού φόρου καταναλώσεως (valmisteverotuslaki, στο εξής: νόμος περί ειδικού φόρου καταναλώσεως).
- 10 Το άρθρο 6 του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών απαλλάσσει από αυτόν, μεταξύ άλλων, τις συσκευασίες ποτών οι οποίες εντάσσονται σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους. Ως «λειτουργικό σύστημα επιστροφής» νοείται ένα σύστημα επιστροφής

στο πλαίσιο του οποίου ο συσκευαστής ή ο εισαγωγέας ποτών, ενεργώντας μόνος ή με τον τρόπο που ορίζεται στον νόμο 1072/1993 περί απορριμμάτων (jätelaki, στο εξής: νόμος περί απορριμμάτων) ή στις αντίστοιχες διατάξεις που εφαρμόζονται στην επαρχία Ahvenanmaa (νήσοι Åland, Φινλανδία), μεριμνά για την επαναχρησιμοποίηση ή την ανακύκλωση των συσκευασιών ποτών, διασφαλίζοντας ότι η συσκευασία επαναχρησιμοποιείται ή ανακυκλώνεται.

Ο νόμος περί ειδικού φόρου καταναλώσεως

- 11 Κατά το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως, όπως ίσχυε κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, ο νόμος αυτός διέπει, υπό την επιφύλαξη της υπάρξεως αντίθετων διατάξεων, την επιβολή ειδικών φόρων καταναλώσεως, μεταξύ άλλων, επί του οινοπνεύματος και των οινοπνευματωδών ποτών.
- 12 Από το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως προκύπτει ότι τα προϊόντα που βαρύνονται με ειδικό φόρο καταναλώσεως είναι τα απαριθμούμενα στο άρθρο 2 του νόμου αυτού τα οποία παρασκευάζονται στη Φινλανδία ή εισάγονται στη χώρα αυτή από άλλο κράτος μέλος, καθώς και τα εισαγόμενα από τρίτο κράτος προϊόντα.
- 13 Το άρθρο 10, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως προβλέπει ότι, σε περίπτωση συναλλαγής εξ αποστάσεως για την οποία δεν έχει οριστεί φορολογικός εκπρόσωπος, ο πωλητής υποχρεούται να καταβάλει τον ειδικό φόρο καταναλώσεως για τα παραλαμβανόμενα στη Φινλανδία προϊόντα. Σε περίπτωση που ιδιώτης αγοραστής δεν προβαίνει σε εξ αποστάσεως συναλλαγή, αλλά αγοράζει κατά τρόπο διαφορετικό προϊόντα από άλλο κράτος μέλος, τα οποία μεταφέρει στη Φινλανδία άλλος ιδιώτης ή επαγγελματίας, ο ειδικός φόρος καταναλώσεως βαρύνει τον ιδιώτη, τον εμπλεκόμενο στη μεταφορά των προϊόντων ή τον έχοντα στην κατοχή του τα προϊόντα στη Φινλανδία. Το πέμπτο εδάφιο του ίδιου άρθρου ορίζει ότι, σε περιπτώσεις που δεν προβλέπει το άρθρο αυτό, φορολογικά υπόχρεος είναι κάθε πρόσωπο το οποίο παραλαμβάνει ή κατέχει υποκείμενα σε ειδικό φόρο καταναλώσεως προϊόντα και το οποίο, κατά την παραλαβή ή την κτήση των προϊόντων, ε γνώριζε ή όφειλε ευλόγως να γνωρίζει ότι τα προϊόντα αυτά δεν είχαν φορολογηθεί δεόντως στη Φινλανδία.
- 14 Το άρθρο 7, σημείο 6, του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως ορίζει ως συναλλαγή εξ αποστάσεως κάθε εμπορική συναλλαγή στην οποία πρόσωπο που δεν είναι εγκεκριμένος αποθηκευτής ή εγγεγραμμένος στα οικεία μητρώα επιτηδευματίας αγοράζει σε άλλο κράτος μέλος προϊόντα υποκείμενα σε ειδικό φόρο καταναλώσεως, τα οποία ο εξ αποστάσεως πωλητής ή άλλο πρόσωπο ενεργούν για λογαριασμό του αποστέλλει ή μεταφέρει απευθείας από άλλο κράτος μέλος. Το σημείο 6, στοιχείο a, του άρθρου αυτού ορίζει τον εξ αποστάσεως πωλητή ως τον πωλούντα προϊόντα στη Φινλανδία σύμφωνα με το εν λόγω σημείο 6.
- 15 Το άρθρο 9 του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι, πριν από την εξαγωγή προϊόντων από άλλο κράτος μέλος στη Φινλανδία, κάθε μη εγγεγραμμένος επιτηδευματίας και κάθε υποκείμενος στον φόρο κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 4, του νόμου αυτού, καθώς και ο εξ αποστάσεως πωλητής που δεν διαθέτει φορολογικό εκπρόσωπο στη Φινλανδία, οφείλουν να δηλώνουν στην τελωνειακή αρχή, την οποία διευκρινίζει το άρθρο 25, τα οικεία προϊόντα και να παρέχουν εγγύηση για την καταβολή των ειδικών φόρων καταναλώσεως που πρέπει να επιβληθούν επί των προϊόντων αυτών.
- 16 Κατά το άρθρο 18, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως, προϊόντα που βαρύνονται με ειδικό φόρο καταναλώσεως σε άλλο κράτος μέλος, τα οποία μεταφέρει ιδιώτης στη Φινλανδία από το άλλο κράτος μέλος, απαλλάσσονται από τον ειδικό φόρο καταναλώσεως, υπό την προϋπόθεση ότι προορίζονται για προσωπική κατανάλωση του εν λόγω ιδιώτη.

Ο νόμος περί απορριμμάτων

- 17 Κατά την περίοδο των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, ένα λειτουργικό σύστημα επιστροφής συσκευασιών ποτών και η υπαγωγή τους σε αυτό ρυθμιζόταν με τον νόμο περί απορριμμάτων. Κατά το άρθρο 18g, πρώτο εδάφιο, του νόμου αυτού, κάθε παραγωγός, για παράδειγμα ο συσκευάζων ή ο εισαγωγέας, μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του συνεργαζόμενος με άλλους παραγωγούς και επιχειρηματίες, συστήνοντας ένωση ή άλλο φορέα έχοντα νομική προσωπικότητα, όπως σύμπραξη παραγωγών, καθιστάμενος μέλος μιας τέτοιας ενώσεως ή συνάπτοντας σύμβαση με αυτήν.
- 18 Το άρθρο 18g, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί απορριμμάτων ορίζει ότι οι υποχρεώσεις στο πλαίσιο συμπράξεως παραγωγών προσδιορίζονται δικαίως μεταξύ των παραγωγών και ενδεχόμενων άλλων επιχειρηματιών, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και της εκτάσεως των δραστηριοτήτων του καθενός και κατά τρόπον ώστε να μην παρεμβάλλονται προσκόμματα στις εμπορικές συναλλαγές ή να μη δημιουργούνται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Η σύμπραξη παραγωγών δέχεται ως συνεργάτες, εταίρους ή αντισυμβαλλομένους, υπό τους ίδιους όρους με τους παραγωγούς που είναι ήδη μέλη της, κάθε νέο παραγωγό σχετικά με τον οποίο, λόγω της αμελητέας παραγωγής του ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο, δεν κρίνεται οικονομικώς εύλογο να ασχολείται μόνος με την επαναχρησιμοποίηση και την αξιοποίηση των αποβλήτων και κάθε άλλο τρόπο διαχείρισής τους.

Ο νόμος περί οινοπνεύματος

- 19 Το άρθρο 1 του νόμου 1143/1994 περί οινοπνεύματος (alkoholilaki, στο εξής: νόμος περί οινοπνεύματος) ορίζει ότι σκοπός του νόμου αυτού είναι να αποτρέψει τα αρνητικά αποτελέσματα των οινοπνευματωδών ουσιών στην κοινωνία, στις κοινωνικές σχέσεις και στην υγεία, ελέγχοντας την κατανάλωση του οινοπνεύματος.
- 20 Κατά το άρθρο 8 του νόμου περί οινοπνεύματος, είναι ελεύθερη χωρίς ειδική άδεια η εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών που προορίζονται για προσωπική κατανάλωση ή για εμπορικό ή επαγγελματικό σκοπό, το δε καθεστώς εισαγωγής για προσωπική κατανάλωση διευκρινίζεται στο άρθρο 10 του νόμου αυτού. Το άρθρο 8 του εν λόγω νόμου ορίζει ειδικότερα ότι ο χρησιμοποιών οινοπνευματώδη ποτά για εμπορικό ή επαγγελματικό σκοπό πρέπει να διαθέτει, για τη δραστηριότητά του αυτή, την ειδική άδεια εισαγωγής οινοπνευματωδών ποτών την οποία προβλέπει ο ως άνω νόμος.
- 21 Όσον αφορά την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών για προσωπική κατανάλωση, περίπτωση για την οποία δεν υφίσταται υποχρέωση λήψεως αδείας, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, με διάφορες κατευθυντήριες οδηγίες και ανακοινώσεις, οι φινλανδικές αρχές έχουν διευκρινίσει ότι, όταν ιδιώτης παραγγέλλει τέτοια ποτά στο εξωτερικό, η κυριότητα επί των εν λόγω ποτών πρέπει να έχει μεταβιβαστεί αδιαμφισβήτητα στον ίδιο πριν από την εισαγωγή τους. Συναφώς, απαιτείται ο παραγγέλλων να μεταφέρει ο ίδιος τα ποτά ή να αναθέτει τη μεταφορά τους σε τρίτο χωρίς τη συμμετοχή του πωλητή.
- 22 Το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος ορίζει ότι, εκτός των κατ' εξαίρεση προβλεπόμενων περιπτώσεων του άρθρου 14 του νόμου αυτού, η κρατική εταιρία πωλήσεως οινοπνευματωδών, με την επωνυμία Alko Oy (στο εξής: Alko), έχει το μονοπώλιο λιανικής πωλήσεως οινοπνευματωδών ποτών.
- 23 Κατά το άρθρο 13, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος, η Alko έχει το δικαίωμα λιανικής πωλήσεως των οινοπνευματωδών ποτών περί των οποίων γίνεται λόγος στο πρώτο εδάφιο της διατάξεως αυτής μόνον εντός καταστημάτων οινοπνευματωδών ποτών που έχουν σχετική άδεια από τις αρχές, κατάλληλα ως προς τη θέση τους και παρέχοντα τη δυνατότητα αποτελεσματικής εποπτείας της λειτουργίας τους.

- 24 Κατά το άρθρο 13, τρίτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος, παρά τις διατάξεις του δευτέρου εδαφίου του άρθρου αυτού, η Alko μπορεί να πωλεί λιανικώς οινοπνευματώδη ποτά αποστέλλοντας το εμπόρευμα στον πελάτη ή στον αγοραστή σύμφωνα με τις διατάξεις που θεσπίζονται με σχετικό διάταγμα.
- 25 Το άρθρο 14 του νόμου περί οινοπνεύματος προβλέπει ωστόσο δύο παρεκκλίσεις από το μονοπώλιο λιανικής πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών της Alko.
- 26 Το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος ορίζει ότι τα οινοπνευματώδη ποτά που παρασκευάζονται με ζύμωση και περιέχουν κατ' ανώτατο όριο 4,7 % κατ' όγκο αιθυλική αλκοόλη μπορούν να πωλούνται στη λιανική όχι μόνον από την Alko, αλλά και από κάθε πρόσωπο που έχει άδεια λιανικής πώλησεως της αρμόδιας αρχής.
- 27 Κατά το δεύτερο εδάφιο του εν λόγω άρθρου 14, δυνατότητα διαθέσεως στη λιανική οινοπνευματωδών ποτών παρασκευαζόμενων με ζύμωση περιεκτικότητας μέχρι 13 % κατ' όγκο σε αιθυλική αλκοόλη έχει η Alko, αλλά και κάθε πρόσωπο που έχει λάβει σχετική άδεια παρασκευής του προϊόντος, σύμφωνα με τους όρους που θέτει το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και Υγείας.
- 28 Το τρίτο εδάφιο του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι άδεια λιανικής πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών μπορεί να χορηγείται σε κάθε πρόσωπο που πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις και έχει την απαιτούμενη αξιοπιστία.
- 29 Το άρθρο 14, τέταρτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος ορίζει περαιτέρω ότι η λιανική πώληση περί της οποίας γίνεται λόγος στο πρώτο και στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου αυτού μπορεί να πραγματοποιείται αποκλειστικά από σημείο πώλησεως για το οποίο έχει χορηγηθεί σχετική άδεια από τις αρχές και το οποίο πληροί τις προϋποθέσεις σχετικά με τη θέση και την επιφάνεια πώλησεως, καθώς και με τη λειτουργία του, και όπου η πώληση διοργανώνεται κατά τρόπον ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική εποπτεία.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 30 Η εταιρία EIG, η οποία εδρεύει στην Εσθονία και ελέγχεται από τον V. Visnapuu, λειτουργούσε έναν διαδικτυακό τόπο καλούμενο «www.alkotaxi.eu», μέσω του οποίου κάτοικοι Φινλανδίας μπορούσαν να αγοράζουν οινοπνευματώδη ποτά διαφόρων εμπορικών σημάτων με χαμηλή ή υψηλή περιεκτικότητα σε οινοπνευματώδη. Μετά τη σχετική πληρωμή, η EIG φρόντιζε, για ένα μέρος των πελατών της, για την κατ' οίκον παράδοση των αγορασθέντων προϊόντων από την Εσθονία στη Φινλανδία.
- 31 Η EIG δεν έχει προβεί σε σχετική δήλωση στην φινλανδική τελωνειακή αρχή όσον αφορά την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών, με αποτέλεσμα τη μη επιβολή ειδικού φόρου καταναλώσεως. Η EIG δεν έχει ορίσει φορολογικό εκπρόσωπο υπό την έννοια του άρθρου 7, έβδομο εδάφιο, του νόμου περί ειδικού φόρου καταναλώσεως, ο οποίος να έχει τη δυνατότητα να καταβάλλει στη φινλανδική τελωνειακή αρχή τον ειδικό φόρο καταναλώσεως επί των προϊόντων που αποστέλλονται στη Φινλανδία. Ακόμη, η EIG δεν έχει δηλώσει στο τελωνείο τα προς αποστολή προϊόντα και δεν έχει παράσχει εγγύηση για την πληρωμή του ειδικού φόρου καταναλώσεως πριν από την αποστολή των προϊόντων στη Φινλανδία. Επιπλέον, η EIG έχει επίσης παραλείψει να καταβάλει τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών. Τέλος, όσον αφορά την παράδοση στον αγοραστή μετά την εισαγωγή των οινοπνευματωδών ποτών, η EIG δεν διαθέτει καμία άδεια πώλησεως χονδρικής ή λιανικής υπό την έννοια του άρθρου 8 του νόμου περί οινοπνεύματος.
- 32 Στηριζόμενο στη δίωξη που άσκησε ο περιφερειακός εισαγγελέας, το Helsingin käräjäoikeus (πρωτόδικο δικαστήριο του Ελσίνκι) έκρινε ως αποδειχθέν το γεγονός ότι οι δραστηριότητες της EIG μεταξύ 24ης Ιουνίου και 18ης Αυγούστου 2009 είχαν ως συνέπεια τη μη επιβολή ειδικών φόρων καταναλώσεως κατά την εισαγωγή στη Φινλανδία όσον αφορά 4 507,30 λίτρα μπίρας, 1 499,40 λίτρα

μηλίτη, 238,70 λίτρα οίνου και 3 450,30 λίτρα αποσταγμάτων. Έτσι, αποφεύχθηκε η καταβολή, συνολικά, 23 144,89 ευρώ λόγω ειδικών φόρων καταναλώσεως επί των οινοπνευματωδών ποτών και 5 233,52 ευρώ στο πλαίσιο του ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, συνολικού ποσού 28 378,40 ευρώ.

- 33 Το εν λόγω δικαστήριο δέχθηκε ακόμη ότι ο V. Visnapuu είχε μεταφέρει τις ανωτέρω ποσότητες οινοπνευματωδών ποτών από την Εσθονία στη Φινλανδία και ότι τις είχε πωλήσει στη Φινλανδία. Για τον λόγο αυτό, καταδίκασε τον V. Visnapuu σε οκτώ μήνες φυλακίσεως με αναστολή λόγω διακεκριμένης φοροδιαφυγής και λόγω παραβάσεως του νόμου περί οινοπνεύματος. Ο V. Visnapuu υποχρεώθηκε επίσης να καταβάλει στο φινλανδικό Δημόσιο ποσό 28 378,40 ευρώ για τους μη καταβληθέντες φόρους, πλέον τόκων και περαιτέρω επιβαρύνσεως για δικαστικά έξοδα.
- 34 Στο πλαίσιο της εφέσεώς του ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ο V. Visnapuu ζήτησε, αφενός, την παύση της ποινικής δίωξεως και την εξαφάνιση της αποφάσεως που τον υποχρεώνει να καταβάλει αποζημίωση, καθώς και, αφετέρου, την επιστροφή των δικαστικών εξόδων, πλέον τόκων. Επικουρικός, ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.
- 35 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η εξέλιξη των πραγματικών περιστατικών δεν αμφισβητείται στο στάδιο της εφέσεως. Φινλανδοί πελάτες είχαν παραγγείλει μέσω του διαδικτυακού τόπου της EIG οινοπνευματώδη ποτά, ο δε V. Visnapuu, ως εκπρόσωπος της EIG, παρέδωσε τα εν λόγω ποτά σε ένα μέρος των πελατών εισάγοντάς τα από την Εσθονία στη Φινλανδία, ενώ δεν διέθετε την άδεια την οποία προβλέπει το άρθρο 8, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος. Η EIG, η οποία δεν έχει κάποιο σύστημα ανακυκλώσεως ή επαναχρησιμοποίησεως των συσκευασιών ποτών και η οποία δεν υπάγεται σε ένα τέτοιο σύστημα, δεν προέβη σε σχετική δήλωση στην τελωνειακή αρχή κατά την άφιξη των εν λόγω οινοπνευματωδών ποτών στον προορισμό τους, οπότε δεν επιβλήθηκε κανένας ειδικός φόρος καταναλώσεως. Στο πλαίσιο της διαδικασίας εφέσεως, επίσης δεν αμφισβητήθηκε ότι ο V. Visnapuu εισήγαγε τις ποσότητες οινοπνευματωδών ποτών που διαπίστωσε το Helsingin käräjäoikeus και ότι απέφυγε τις φορολογικές επιβαρύνσεις που μνημονεύονται στην απόφαση την οποία εξέδωσε το δικαστήριο αυτό.
- 36 Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι από την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στην υπόθεση της κύριας δίκης ανακύπτουν διάφορα ζητήματα έναντι του δικαίου της Ένωσης, τα οποία διακρίνονται αναλόγως του αν αφορούν, αφενός, την κανονιστική ρύθμιση περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών ή, αφετέρου, την υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πωλήσεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση στη Φινλανδία.
- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το επιληφθέν Helsingin hovioikeus (εφετείο του Ελσίνκι) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει να εκτιμηθεί βάσει του άρθρου 110 ΣΛΕΕ αντί του άρθρου 34 ΣΛΕΕ το επιτρεπτό του [φινλανδικού νόμου] περί φόρου επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, κατά τον οποίο ο εν λόγω φόρος επιβάλλεται όταν η συσκευασία δεν εντάσσεται σε σχετικό σύστημα επιστροφής; Το ως άνω σύστημα επιστροφής πρέπει να έχει τη μορφή χρεώσεως ενός ποσού για τη συσκευασία το οποίο αποδίδεται έναντι της επιστροφής της, στο πλαίσιο του οποίου ο συσκευαστής ή ο εισαγωγέας των ποτών μεριμνά για την επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση των συσκευασιών ποτών, μόνος ή κατά τον τρόπο που προβλέπει ο νόμος περί απορριμμάτων ή η ισχύουσα νομοθεσία στην επαρχία Ahvenanmaa (νήσων Åland, Φινλανδία), ώστε η συσκευασία να χρησιμοποιείται εκ νέου ή να ανακυκλώνεται ως πρώτη ύλη;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, συνάδει η εν λόγω ρύθμιση προς τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62, λαμβανομένου υπόψη και του άρθρου 110 ΣΛΕΕ;

- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, συνάδει η εν λόγω ρύθμιση προς τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62, λαμβανομένου υπόψη και του άρθρου 34 ΣΛΕΕ;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, επιτρέπεται ο [ανωτέρω νόμος] έναντι του άρθρου 36 ΣΛΕΕ;
- 5) Μπορεί να λογίζεται ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται στον χρησιμοποιούντα οιοπνευματώδη ποτά για εμπορικό ή άλλο οικονομικό σκοπό να διαθέτει ειδική άδεια λιανικού εμπορίου για να ασκεί τη δραστηριότητα εισαγωγής οιοπνευματωδών ποτών αφορά την ύπαρξη μονοπωλίου ή ότι συνιστά τμήμα της λειτουργίας μονοπωλίου, ώστε, σε περίπτωση που Φινλανδός καταναλωτής αγοράζει από πωλητή ασκούνται τις δραστηριότητές του σε άλλο κράτος μέλος, μέσω διαδικτύου ή στο πλαίσιο άλλης εξ αποστάσεως συναλλαγής, οιοπνευματώδη ποτά τα οποία αποστέλλει ο πωλητής στη Φινλανδία, οι διατάξεις του άρθρου 34 ΣΛΕΕ να μην εμποδίζουν την εν λόγω υποχρέωση, οπότε αυτή να πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα του άρθρου 37 ΣΛΕΕ;
- 6) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα, είναι συμβατή η υποχρέωση λήψεως αδειας προς τις διατάξεις του άρθρου 37 ΣΛΕΕ περί κρατικών μονοπωλίων εμπορικού χαρακτήρα;
- 7) Εάν δοθεί αρνητική απάντηση στο πέμπτο ερώτημα και στην προκειμένη περίπτωση πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 34 ΣΛΕΕ, συνιστά ποσοτικό περιορισμό ή μέτρο ισοδύναμο αποτελέσματος, απαγορευόμενο κατά το άρθρο 34 ΣΛΕΕ, η φινλανδική ρύθμιση η οποία, σε περίπτωση παραγγελίας οιοπνευματωδών ποτών από την αλλοδαπή, μέσω διαδικτύου ή στο πλαίσιο άλλης εξ αποστάσεως συναλλαγής, επιτρέπει την εισαγωγή των ποτών για προσωπική κατανάλωση μόνον όταν αυτά εισάγονται [στο οικείο κράτος] από το ίδιο το άτομο που τα παρήγγειλε ή από τρίτον που είναι ανεξάρτητος έναντι του πωλητή, ενώ σε διαφορετική περίπτωση, η εισαγωγή προϋποθέτει άδεια βάσει του νόμου περί οιοπνεύματος;
- 8) Αν στο έβδομο ερώτημα δοθεί καταφατική απάντηση, μπορεί μια τέτοια ρύθμιση να θεωρηθεί δικαιολογημένη και σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας έναντι της προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 38 Πρέπει να εξεταστούν χωριστά το πρώτο μέχρι το τέταρτο ερώτημα, που αφορούν τη ρύθμιση περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, και το πέμπτο μέχρι το όγδοο ερώτημα, τα οποία αφορούν την υποχρέωση λήψεως αδειας λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οιοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική πώλησή τους στη Φινλανδία.

Όσον αφορά το πρώτο μέχρι το τέταρτο ερώτημα

- 39 Με το πρώτο μέχρι το τέταρτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 110 ΣΛΕΕ καθώς και τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στην εφαρμογή κανονιστικής ρυθμίσεως κράτους μέλους, όπως αυτής στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία επιβάλλει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, προβλέπει όμως σχετική απαλλαγή σε περίπτωση εντάξεως των συσκευασιών αυτών σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους.

Επί της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης

- 40 Δεδομένου ότι το πρώτο μέχρι το τέταρτο ερώτημα αφορούν τόσο τις διατάξεις της οδηγίας 94/62 όσο και τις διατάξεις της Συνθήκης, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, κάθε εθνικό μέτρο σε τομέα ο οποίος έχει αποτελέσει αντικείμενο πλήρους εναρμονίσεως σε επίπεδο της Ένωσης πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα των διατάξεων αυτού του μέτρου εναρμονίσεως και όχι εκείνων του πρωτογενούς δικαίου (απόφαση UNIC και Uni.co.pel, C-95/14, EU:C:2015:492, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 41 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται να προσδιοριστεί εισαγωγικώς αν η εναρμόνιση που πραγματοποιήθηκε με τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 έχει έναν τέτοιο χαρακτήρα.
- 42 Προς τον σκοπό αυτόν, απόκειται στο Δικαστήριο να ερμηνεύσει τις εν λόγω διατάξεις, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνον το γράμμα τους αλλά και το γενικό πλαίσιο τους και τους σκοπούς που επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία ανήκουν οι διατάξεις αυτές (απόφαση UNIC και Uni.co.pel, C-95/14, EU:C:2015:492, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 43 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/62, η εν λόγω οδηγία έχει ως αντικείμενο την εναρμόνιση των εθνικών μέτρων που αφορούν τη διαχείριση των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας προκειμένου, αφενός, να προληφθούν και να μειωθούν οι επιπτώσεις τους επί του περιβάλλοντος των κρατών μελών και των τρίτων χωρών και να εξασφαλιστεί, με τον τρόπο αυτό, υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και, αφετέρου, να διασφαλιστεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποφευχθούν εμπόδια στο εμπόριο καθώς και στρεβλώσεις και περιορισμοί του ανταγωνισμού εντός της Ένωσης.
- 44 Το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να κρίνει ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 94/62 δεν προβαίνει σε εξαντλητική εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων προς προώθηση της επαναχρησιμοποίησης των συσκευασιών (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Radlberger Getränkegesellschaft και S. Spitz, C-309/02, EU:C:2004:799, σκέψη 56, καθώς και Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-463/01, EU:C:2004:797, σκέψη 44). Συναφώς, το Δικαστήριο έχει τονίσει, ιδίως, ότι το ως άνω άρθρο 5 επιτρέπει στα κράτη μέλη τη δημιουργία συστημάτων επαναχρησιμοποίησης των συσκευασιών μόνον εφόσον αυτά είναι «σύμφωνα με τη Συνθήκη» (βλ. αποφάσεις Radlberger Getränkegesellschaft και S. Spitz, C-309/02, EU:C:2004:799, σκέψη 58, καθώς και Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-463/01, EU:C:2004:797, σκέψη 46).
- 45 Ομοίως, το άρθρο 7, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 94/62 ορίζει ότι τα συστήματα επιστροφής ή/και συλλογής, καθώς και τα συστήματα επαναχρησιμοποίησης ή αξιοποίησης, έχουν εφαρμογή και στα εισαγόμενα προϊόντα, κατά τρόπο που δεν συνεπάγεται δυσμενείς διακρίσεις, περιλαμβανομένων των προβλεπομένων λεπτομερειών εφαρμογής και των τυχόν τελών που επιβάλλονται για την πρόσβαση στα σχετικά συστήματα, ενώ τα συστήματα αυτά πρέπει να σχεδιάζονται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγονται τα εμπόδια στο εμπόριο ή οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, «σύμφωνα με τη Συνθήκη».
- 46 Επομένως, όπως συμβαίνει και με το άρθρο 5 της οδηγίας 94/62, το άρθρο 7 αυτής δεν προβαίνει σε εξαντλητική εναρμόνιση, αλλά παραπέμπει στις συναφείς διατάξεις της Συνθήκης.
- 47 Όσον αφορά το άρθρο 15 της οδηγίας 94/62, το άρθρο αυτό δεν προβλέπει εναρμόνιση, αλλά εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο να εγκρίνει οικονομικά μέσα προκειμένου να προωθήσει την υλοποίηση των σκοπών της οδηγίας αυτής ή, διαφορετικά, τα κράτη μέλη, τα οποία ενεργούν συναφώς «τηρουμένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη». Έτσι, η διάταξη αυτή επιβάλλει επίσης την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της Συνθήκης.

48 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι η εναρμόνιση που επήλθε με τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 δεν έχει εξαντλητικό χαρακτήρα, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 75 των προτάσεων του. Κατά συνέπεια, τα εθνικά μέτρα που θέτουν σε εφαρμογή τα άρθρα αυτά πρέπει να εκτιμώνται λαμβανομένων υπόψη όχι μόνον των διατάξεων της οδηγίας αυτής, αλλά και των σχετικών διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου.

Επί της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 34 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 110 ΣΛΕΕ

49 Δεδομένου ότι τα εθνικά μέτρα που θέτουν σε εφαρμογή τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 πρέπει να εκτιμώνται σε συνάρτηση με τις σχετικές διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου, πρέπει να προσδιοριστεί αν κανονιστική ρύθμιση που προβλέπει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών όπως αυτή στην υπόθεση της κύριας δίκης πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ ή/και το άρθρο 110 ΣΛΕΕ. Ο V. Visnapuu, η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμούν ότι η ρύθμιση αυτή πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με το άρθρο 110 ΣΛΕΕ.

50 Το Δικαστήριο έχει κρίνει κατ' επανάληψη ότι καμία περίπτωση δεν μπορεί να εμπίπτει ταυτοχρόνως στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 34 ΣΛΕΕ και 110 ΣΛΕΕ. Πράγματι, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 34 ΣΛΕΕ δεν περιλαμβάνει τα εμπόδια τα οποία εμπίπτουν σε άλλες ειδικές διατάξεις της Συνθήκης αυτής, ενώ τα εμπόδια φορολογικής φύσεως ή ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς, στα οποία αναφέρονται τα άρθρα 28 ΣΛΕΕ, 30 ΣΛΕΕ και 110 ΣΛΕΕ, δεν καλύπτονται από την απαγόρευση του άρθρου 34 ΣΛΕΕ (βλ., ιδίως, απόφαση Tatu, C-402/09, EU:C:2011:219, σκέψη 33).

51 Μια οικονομική επιβάρυνση συνιστά εσωτερικό φόρο υπό την έννοια του άρθρου 110 ΣΛΕΕ αν εντάσσεται σε γενικό καθεστώς εσωτερικών επιβαρύνσεων που πλήττουν συστηματικά διάφορες κατηγορίες προϊόντων βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ανεξαρτήτως της προελεύσεως ή του προορισμού τους (βλ., ιδίως, αποφάσεις Koornstra, C-517/04, EU:C:2006:375, σκέψη 16, καθώς και Stadtgemeinde Frohnleiten και Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, σκέψη 31).

52 Εν προκειμένω, από τις σκέψεις 8 έως 10 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ρύθμιση επιβάλλει έναν ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών ύψους 51 λεπτών του ευρώ ανά λίτρο συσκευαζόμενου προϊόντος, απαλλάσσει όμως από τον ειδικό αυτό φόρο καταναλώσεως τις συσκευασίες ποτών που εντάσσονται σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους.

53 Με βάση τα χαρακτηριστικά αυτά, διαπιστώνεται, αφενός, ότι ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης ειδικός φόρος καταναλώσεως είναι οικονομική επιβάρυνση η οποία εντάσσεται σε γενικό καθεστώς εσωτερικών επιβαρύνσεων που πλήττει συστηματικά μια κατηγορία προϊόντων, ήτοι τις συσκευασίες ποτών. Συναφώς, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να κρίνει ότι τα απόβλητα που προορίζονται προς διάθεση πρέπει να λογίζονται ως προϊόντα υπό την έννοια του άρθρου 110 ΣΛΕΕ (απόφαση Stadtgemeinde Frohnleiten και Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, σκέψεις 36 έως 38). Επομένως, ένας ειδικός φόρος καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών πρέπει να λογίζεται ως επιβαρύνων προϊόντα υπό την έννοια της διατάξεως αυτής.

54 Αφετέρου, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι ο ως άνω ειδικός φόρος καταναλώσεως πλήττει τις συσκευασίες ποτών βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, τα οποία εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της προελεύσεως ή του προορισμού τους. Πράγματι, ο ειδικός αυτός φόρος καταναλώσεως πλήττει τόσο τις εγχώριες συσκευασίες ποτών όσο και τις εισαγόμενες, όταν οι συσκευασίες αυτές δεν εντάσσονται σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους.

55 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι ειδικός φόρος καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών όπως ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστά εσωτερικό φόρο υπό την έννοια του άρθρου 110 ΣΛΕΕ. Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, ένας τέτοιος ειδικός φόρος καταναλώσεως πρέπει να εκτιμάται έναντι του άρθρου 110 ΣΛΕΕ και όχι του άρθρου 34 ΣΛΕΕ.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 110 ΣΛΕΕ

56 Η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή εκτιμούν ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ρύθμιση που επιβάλλει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών είναι σύμφωνη προς το άρθρο 110 ΣΛΕΕ. Αντιθέτως, ο V. Visnapuu υποστηρίζει ότι η ως άνω ρύθμιση εισάγει δυσμενείς διακρίσεις και είναι αντίθετη προς το άρθρο 110 ΣΛΕΕ, διότι ο πωλητής που ασκεί τις δραστηριότητές του από άλλο κράτος μέλος δεν μπορεί, στην πράξη, να ενταχθεί σε ένα λειτουργικό σύστημα επιστροφής.

57 Κατά το άρθρο 110, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει άμεσα ή έμμεσα στα προϊόντα άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους οποιασδήποτε φύσεως, ανωτέρους από εκείνους που επιβαρύνουν άμεσα ή έμμεσα τα ομοειδή εθνικά προϊόντα. Κατά το δεύτερο εδάφιο της διατάξεως αυτής, κανένα κράτος μέλος δεν επιβάλλει στα προϊόντα των άλλων κρατών μελών εσωτερικούς φόρους, η φύση των οποίων οδηγεί έμμεσα στην προστασία άλλων προϊόντων.

58 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν προκύπτει ότι ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης νόμος περί ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών είναι ικανός να προστατεύσει έμμεσα άλλα εγχώρια προϊόντα πέραν των συσκευασιών ποτών, υπό την έννοια του άρθρου 110, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επομένως, η εκτίμηση του Δικαστηρίου πρέπει να περιοριστεί στο πρώτο εδάφιο του άρθρου αυτού, απαιτείται δε να εξεταστεί αν η φορολογία που πλήττει τις εισαγόμενες συσκευασίες ποτών στο πλαίσιο του ως άνω ειδικού φόρου καταναλώσεως είναι μεγαλύτερη από εκείνη που πλήττει τις εγχώριες συσκευασίες ποτών.

59 Κατά παγία νομολογία, συντρέχει παράβαση του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ οσάκις ο φόρος που επιβάλλεται στο εισαγόμενο προϊόν και αυτός που πλήττει το ομοειδές εγχώριο προϊόν υπολογίζονται κατά διαφορετικό τρόπο και σύμφωνα με διαφορετικές μεθόδους, με αποτέλεσμα, έστω και σε ορισμένες μόνον περιπτώσεις, τη μεγαλύτερη επιβάρυνση του εισαγομένου προϊόντος. Έτσι, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διατάξεως, ένας ειδικός φόρος καταναλώσεως δεν πρέπει να επιβαρύνει τα προϊόντα προελεύσεως άλλων κρατών μελών περισσότερο από τα ομοειδή εγχώρια προϊόντα (απόφαση Brzeziński, C-313/05, EU:C:2007:33, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

60 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή ορθώς εκθέτουν ότι οι λεπτομέρειες επιβολής του ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, δηλαδή το ύψος, η βάση επιβολής του και οι προϋποθέσεις απαλλαγής από αυτόν, είναι απολύτως ίδιες για τις συσκευασίες ποτών προελεύσεως άλλων κρατών μελών και για τα ομοειδή εγχώρια προϊόντα. Επομένως, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 79 και 80 των προτάσεών του, δεν διαπιστώνεται εν προκειμένω καμία άμεση δυσμενής διάκριση σε βάρος των συσκευασιών ποτών προελεύσεως άλλων κρατών μελών, υπό την έννοια του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

61 Ο V. Visnapuu διατείνεται εντούτοις ότι οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις για την απαλλαγή από τον φόρο λόγω της εντάξεως των συσκευασιών ποτών σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους συνεπάγονται έμμεσες δυσμενείς διακρίσεις, διότι ο εξ αποστάσεως πωλητής που εκτελεί παραγγελίες πραγματοποιούμενες μέσω διαδικτύου από άλλο κράτος μέλος δεν μπορεί ποτέ να ενταχθεί σε ένα τέτοιο σύστημα.

- 62 Προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού ο V. Visnapuu υποστηρίζει ότι η υπαγωγή σε ένα λειτουργικό σύστημα επιστροφής συνεπάγεται απαγορευτικό κόστος για έναν πωλητή εξ αποστάσεως που ασχολείται με την εμπορία μέσω διαδικτύου από άλλο κράτος μέλος, ιδίως λόγω της υποχρέωσης αναγραφής ορισμένων στοιχείων στις συσκευασίες ποτών και λόγω της συστάσεως εγγυήσεως και της καταβολής τέλους συμμετοχής. Ο V. Visnapuu προσθέτει ότι η δημιουργία ιδίου λειτουργικού συστήματος επιστροφής δεν αποτελεί οικονομικά βιώσιμη δυνατότητα για μια μικρή επιχείρηση ασχολούμενη με το διαδικτυακό εμπόριο, λόγω των παγίων εξόδων λειτουργίας ενός τέτοιου συστήματος.
- 63 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι οι δυσχέρειες που προβάλλει ο V. Visnapuu, ακόμα και αν αποδειχθούν, δεν στοιχειοθετούν διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των συσκευασιών ποτών προελεύσεως άλλων κρατών μελών και των ομοειδών εγχωρίων προϊόντων, υπό την έννοια του άρθρου 110, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Πράγματι, από τέτοιες δυσχέρειες, τις οποίες αντιμετωπίζει κάθε μικρή επιχείρηση που εκτελεί εξ αποστάσεως συναλλαγές προκειμένου να ενταχθεί σε ένα λειτουργικό σύστημα επιστροφής ή προκειμένου να δημιουργήσει ένα τέτοιο σύστημα, δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι συσκευασίες ποτών προελεύσεως άλλων κρατών μελών έχουν λιγότερες δυνατότητες να τύχουν της φοροαπαλλαγής που προβλέπεται σε περίπτωση εντάξεως σε ένα τέτοιο σύστημα και ότι, επομένως, επιβαρύνονται περισσότερο έναντι των ομοειδών εγχωρίων προϊόντων.
- 64 Εξάλλου, όπως υποστήριξε η Φινλανδική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 89 έως 91 των προτάσεών του, οι σχετικές δυσχέρειες είναι απολύτως ίδιες για τις μικρές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στη Φινλανδία και για τις εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος.
- 65 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το άρθρο 110 ΣΛΕΕ δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση προβλέπουσα ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης.
- Επί της ερμηνείας των άρθρων 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62
- 66 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, που προβλέπει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών. Η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η εν λόγω ρύθμιση είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της οδηγίας 94/62.
- 67 Εισαγωγικώς, πρέπει να σημειωθεί ότι οι συσκευασίες ποτών είναι «συσκευασίες» υπό την έννοια του άρθρου 3, σημείο 1, της οδηγίας 94/62 και εμπίπτουν, επομένως, στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 1, αυτής.
- 68 Εντούτοις, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι καμία από τις διατάξεις των άρθρων 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 δεν αντιτίθεται σε ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, που επιβάλλει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών.
- 69 Όσον αφορά ειδικότερα το άρθρο 7, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 94/62, η διάταξη αυτή ορίζει ότι τα συστήματα επιστροφής, συλλογής, επαναχρησιμοποίησης ή αξιοποίησης συσκευασιών ή/και απορριμμάτων συσκευασίας εφαρμόζονται επίσης για τα εισαγόμενα προϊόντα, υπό συνθήκες που δεν εισάγουν διακρίσεις, και σχεδιάζονται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγονται εμπόδια στο εμπόριο ή στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τη Συνθήκη.

- 70 Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι η υποχρέωση αυτή αφορά τη λειτουργία τέτοιων συστημάτων και όχι τη λειτουργία ενός καθεστώτος ειδικού φόρου καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών όπως το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης, το οποίο μάλιστα διαπιστώθηκε, στη σκέψη 63 της παρούσας αποφάσεως, ότι δεν συνεπάγεται καμία δυσμενή διάκριση σε βάρος των συσκευασιών ποτών προελεύσεως άλλων κρατών μελών.
- 71 Εξάλλου, η Φινλανδική Κυβέρνηση υποστήριξε συναφώς ότι, κατά το άρθρο 18g, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί απορριμμάτων, οι σχετικές υποχρεώσεις που υφίστανται στο πλαίσιο συμπράξεως παραγωγών προσδιορίζονται δικαίως μεταξύ των παραγωγών και των ενδεχόμενων άλλων επιχειρηματιών, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και της εκτάσεως των δραστηριοτήτων του καθενός και κατά τρόπον ώστε να μην παρεμβάλλονται προσκόμματα στις εμπορικές συναλλαγές ή να μη δημιουργούνται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Η διάταξη αυτή υποχρεώνει επίσης κάθε σύμπραξη παραγωγών να δέχεται ως συνεργάτες, εταίρους ή αντισυμβαλλομένους, υπό τους ίδιους όρους με τους παραγωγούς που είναι ήδη μέλη της, κάθε νέο παραγωγό σχετικά με τον οποίο, λόγω της αμελητέας παραγωγής του ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, δεν κρίνεται οικονομικώς εύλογο να εξασφαλίζει μόνος την επαναχρησιμοποίηση, την αξιοποίηση και κάθε άλλο τρόπο διαχείρισεως των αποβλήτων.
- 72 Το δε άρθρο 15 της οδηγίας 94/62 παρέχει τη δυνατότητα στο Συμβούλιο να εγκρίνει «τα οικονομικά μέσα προκειμένου να προωθήσει την υλοποίηση των στόχων της παρούσας οδηγίας». Ελλείψει τέτοιων μέτρων εκ μέρους του Συμβουλίου, η διάταξη αυτή επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν «σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν την πολιτική της [Ένωσης] στον τομέα του περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων [σύμφωνα με την αρχή] “ο ρυπαίνων πληρώνει”, και τηρουμένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη, μέτρα για την υλοποίηση των [...] στόχων [αυτών]».
- 73 Κανονιστική ρύθμιση που επιβάλλει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, μπορεί να χαρακτηριστεί ως μέτρο λαμβανόμενο από κράτος μέλος με σκοπό την υλοποίηση των σκοπών που θέτει η οδηγία 94/62, υπό την έννοια του άρθρου 15 αυτής. Πράγματι, όπως εξέθεσε η Φινλανδική Κυβέρνηση, η ρύθμιση αυτή παρακινεί τους επιχειρηματίες να μετέχουν σε σύστημα επιστροφής των συσκευασιών ποτών ή να δημιουργούν δικό τους σύστημα επιστροφής, προς αποφυγή της επιβαρύνσεως με τον ως άνω ειδικό φόρο καταναλώσεως.
- 74 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15 της οδηγίας 94/62, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να λαμβάνεται τηρουμένων των αρχών που διέπουν την πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», και τηρουμένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη. Όπως ορθώς τόνισε η Φινλανδική Κυβέρνηση, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η επίμαχη ρύθμιση της κύριας δίκης ακολουθεί την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», δεδομένου ότι ο ειδικός φόρος καταναλώσεως πρέπει να καταβάλλεται από τους επιχειρηματίες που δεν εντάσσονται σε σύστημα επιστροφής των συσκευασιών ποτών. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ανωτέρω ότι μια τέτοια ρύθμιση είναι σύμφωνη προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 110 ΣΛΕΕ.
- 75 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62 δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση που επιβάλλει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών όπως αυτή στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 76 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα ερωτήματα από το πρώτο έως το τέταρτο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 110 ΣΛΕΕ, καθώς και τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, που επιβάλλει ειδικό φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, προβλέπει όμως σχετική απαλλαγή σε περίπτωση εντάξεως των συσκευασιών αυτών σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους.

Όσον αφορά το πέμπτο μέχρι το όγδοο ερώτημα

77 Με το πέμπτο μέχρι το όγδοο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ, 36 ΣΛΕΕ και 37 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας πωλητής εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος υπέχει υποχρέωση λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οιοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε καταναλωτές που κατοικούν εντός του πρώτου κράτους μέλους, όταν ο ως άνω πωλητής αναλαμβάνει τη μεταφορά των εν λόγω ποτών ή αναθέτει τη μεταφορά αυτή σε τρίτον.

Επί της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 34 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 37 ΣΛΕΕ

78 Εισαγωγικώς, πρέπει να προσδιοριστεί αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης υποχρέωση λήψεως αδείας πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ ή το άρθρο 37 ΣΛΕΕ.

79 Προς τούτο, πρέπει να υπομνησθεί συνοπτικώς το γενικό κανονιστικό και πραγματικό πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης.

80 Το άρθρο 13 του νόμου περί οιοπνεύματος καθιερώνει ένα μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα με δικαίωμα αποκλειστικότητας για τη λιανική πώληση οιοπνευματωδών ποτών στη Φινλανδία. Το ως άνω μονοπώλιο έχει ανατεθεί στην Alko.

81 Εντούτοις, το άρθρο 14 του νόμου περί οιοπνεύματος θεσπίζει δύο παρεκκλίσεις από το ανατεθέν στην Alko μονοπώλιο. Κατά το πρώτο εδάφιο του άρθρου αυτού, τα οιοπνευματώδη ποτά που παρασκευάζονται με ζύμωση και περιέχουν κατ' ανώτατο όριο 4,7 % κατ' όγκο αιθυλική αλκοόλη μπορούν να πωλούνται λιανικώς όχι μόνον από την Alko, αλλά και από κάθε πρόσωπο που έχει σχετική άδεια λιανικής από την αρμόδια αρχή. Κατά το δεύτερο εδάφιο του εν λόγω άρθρου, η εμπορία λιανικής οιοπνευματωδών ποτών που παρασκευάζονται με ζύμωση, με μέγιστη περιεκτικότητα σε αιθυλική αλκοόλη 13 % κατ' όγκο, μπορεί να ασκείται από την Alko, αλλά και από κάθε πρόσωπο στο οποίο η αρμόδια αρχή επιτρέπει την παρασκευή τέτοιων προϊόντων, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζει το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και Υγείας.

82 Κατά το άρθρο 8 του νόμου περί οιοπνεύματος, κάθε πρόσωπο που χρησιμοποιεί οιοπνευματώδη ποτά για εμπορικό ή επαγγελματικό σκοπό απαιτείται να έχει την ειδική άδεια την οποία προβλέπει ο νόμος αυτός για την εισαγωγή οιοπνευματωδών ποτών προκειμένου να ασκεί την ως άνω δραστηριότητα. Κατά τις παρατηρήσεις της Φινλανδικής Κυβερνήσεως, η ειδική άδεια περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 8 του νόμου περί οιοπνεύματος μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, η άδεια λιανικής πώλησεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, του νόμου αυτού.

83 Όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι ούτε η EIG ούτε ο V. Visnapuu είχαν την άδεια λιανικής πώλησεως που απαιτείται δυνάμει των άρθρων 8 και 14 του νόμου περί οιοπνεύματος για την εισαγωγή οιοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική πώλησή τους σε καταναλωτές που κατοικούν στη Φινλανδία.

84 Με βάση αυτό το γενικό πλαίσιο πρέπει να προσδιοριστεί αν η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης υποχρέωση λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οιοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε καταναλωτές που κατοικούν στη Φινλανδία πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ ή το άρθρο 37 ΣΛΕΕ.

85 Κατά τη Φινλανδική και τη Νορβηγική Κυβέρνηση, το καθεστώς μονοπωλίου που θεσπίζει το άρθρο 13 του νόμου περί οιοπνεύματος πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 37 ΣΛΕΕ, ενώ το καθεστώς χορηγήσεως αδείας που προβλέπει το άρθρο 14 του νόμου αυτού πρέπει να

εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ. Η Σουηδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή εκτιμούν ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 37 ΣΛΕΕ, ενώ ο V. Visnapuu φρονεί ότι πρέπει να εκτιμηθεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ.

- 86 Κατά πάγια νομολογία, οι κανόνες που αφορούν την ύπαρξη και τη λειτουργία μονοπωλίου πρέπει να εξετάζονται βάσει των όσων ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 37 ΣΛΕΕ, οι οποίες έχουν ειδικώς εφαρμογή στην άσκηση, από κρατικό μονοπώλιο εμπορικού χαρακτήρα, των δικαιωμάτων του αποκλειστικότητας (αποφάσεις Rosengren κ.λπ., C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 87 Αντιθέτως, οι συνέπειες που έχουν επί του εμπορίου εντός της Ένωσης οι λοιπές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, οι οποίες είναι ανεξάρτητες από το πλαίσιο λειτουργίας του μονοπωλίου, μολονότι το επηρεάζουν, πρέπει να εξετάζονται έναντι του άρθρου 34 ΣΛΕΕ (αποφάσεις Rosengren κ.λπ., C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 88 Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας αυτής, είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί αν η υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε καταναλωτές που κατοικούν στη Φινλανδία, η οποία αποτελεί το αντικείμενο του πέμπτου, του έκτου, του εβδόμου και του ογδού προδικαστικού ερωτήματος, συνιστά κανόνα σχετικό με την ύπαρξη και τη λειτουργία του μονοπωλίου ή κανόνα που είναι ανεξάρτητος από τη λειτουργία του μονοπωλίου.
- 89 Η βάσει του άρθρου 13 του νόμου περί οινοπνεύματος ειδική λειτουργία του μονοπωλίου συνίσταται στην αποκλειστικότητα λιανικής πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών εντός της Φινλανδίας. Εντούτοις, δεν περιλαμβάνεται στα δικαιώματα αποκλειστικότητας της Alko η πώληση στη λιανική των δύο κατηγοριών οινοπνευματωδών ποτών περί των οποίων γίνεται λόγος στις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 14 του νόμου περί οινοπνεύματος, πώληση στην οποία μπορεί να προβαίνει κάθε πρόσωπο που διαθέτει σχετική άδεια.
- 90 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το καθεστώς μονοπωλίου το οποίο θεσπίζει το άρθρο 13 του νόμου περί οινοπνεύματος πρέπει να εξεταστεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 37 ΣΛΕΕ, διότι θέτει κανόνες σχετικούς με την ύπαρξη και τη λειτουργία ενός εθνικού μονοπωλίου εμπορικής φύσεως.
- 91 Αντιθέτως, τα δύο καθεστώτα λήψεως αδειάς που προβλέπονται στο άρθρο 14 του νόμου περί οινοπνεύματος δεν διέπουν τη λειτουργία του μονοπωλίου της Alko ή την άσκηση των δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, υπό την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας, διότι προβλέπουν το δικαίωμα άλλων προσώπων πέραν της Alko, τα οποία διαθέτουν σχετική άδεια, να πωλούν στη λιανική ορισμένες κατηγορίες οινοπνευματωδών ποτών. Κατά συνέπεια, τα δύο αυτά καθεστώτα είναι ανεξάρτητα από τη λειτουργία του μονοπωλίου που ανατίθεται στην Alko και πρέπει να εξεταστούν βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ, όπως ορθώς υποστήριξαν η Φινλανδική και η Νορβηγική Κυβέρνηση.
- 92 Ωστόσο, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου από πέμπτο έως όγδοο αφορούν ρητώς την υποχρέωση λήψεως αδειάς που υπέχει, στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο V. Visnapuu. Η υποχρέωση αυτή εμπίπτει κατ' ανάγκη στο άρθρο 14 του νόμου περί οινοπνεύματος και, επομένως, πρέπει να εξεταστεί βάσει των όσων ορίζει το άρθρο 34 ΣΛΕΕ και όχι έναντι του άρθρου 37 ΣΛΕΕ.
- 93 Εντούτοις, από τις πραγματικές διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στην απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου και συνοψίζονται στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι ορισμένα οινοπνευματώδη ποτά τα οποία εισάγει ο V. Visnapuu, ιδίως αποστάγματα, δεν καλύπτονταν από τις

δύο ρυθμίσεις περί χορηγήσεως αδείας τις οποίες προβλέπει το άρθρο 14 του νόμου αυτού και, επομένως, υπάγονταν μόνο στο μονοπώλιο λιανικής πώλησεως που διαθέτει η Alko δυνάμει του άρθρου 13 του νόμου αυτού.

- 94 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 37 ΣΛΕΕ, χωρίς να επιβάλλει την ολοκληρωτική κατάργηση των κρατικών μονοπωλίων εμπορικού χαρακτήρα, επιτάσσει τη διαρρύθμιση τους κατά τρόπον ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ υπηκόων των κρατών μελών ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως (αποφάσεις *Franzén*, C-189/95, EU:C:1997:504, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και *Hanner*, C-438/02, EU:C:2005:332, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 95 Έτσι, το άρθρο 37 απαιτεί η οργάνωση και λειτουργία του μονοπωλίου να διαρρυθμίζονται έτσι ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των υπηκόων των κρατών μελών ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως, οπότε να μη βλάπτεται ούτε νομικά ούτε πραγματικά το εμπόριο των προερχομένων από τα άλλα κράτη μέλη προϊόντων σε σχέση με το εμπόριο των εγχωρίων προϊόντων και να μη νοθεύεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομιών των κρατών μελών (απόφαση *Franzén*, C-189/95, EU:C:1997:504, σκέψη 40).
- 96 Δεδομένου ότι η δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες επ' αυτού, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν το μονοπώλιο λιανικής πώλησεως που θεσπίζεται υπέρ της Alko βάσει του άρθρου 13 του νόμου περί οινοπνεύματος ικανοποιεί τις προϋποθέσεις που υπενθυμίζονται ανωτέρω.
- Επί της υπάρξεως μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την εισαγωγή υπό την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ
- 97 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να εξεταστεί αν μια κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας πωλητής εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος έχει υποχρέωση λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε καταναλωτές που κατοικούν εντός του πρώτου κράτους μέλους, όταν ο πωλητής αυτός αναλαμβάνει τη μεταφορά των εν λόγω ποτών ή αναθέτει τη μεταφορά τους σε τρίτον, συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την εισαγωγή υπό την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ.
- 98 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη με το άρθρο 34 ΣΛΕΕ απαγόρευση μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς αφορά κάθε κανονιστική ρύθμιση των κρατών μελών δυνάμενη να παρεμβάλει προσκόμματα, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, στο ενδοκοινοτικό εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών (βλ., ιδίως, αποφάσεις *Dassonville*, 8/74, EU:C:1974:82, σκέψη 5, καθώς και *Rosengren κ.λπ.*, C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 32).
- 99 Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας αυτής, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι υποχρέωση λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, εμποδίζει τους εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη επιχειρηματίες να εισάγουν ελεύθερα οινοπνευματώδη ποτά στη Φινλανδία με σκοπό τη λιανική τους πώληση.
- 100 Ειδικότερα, οι κρίσιμες διατάξεις της εθνικής ρυθμίσεως επιβάλλουν διάφορες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης αδείας λιανικής πώλησεως. Αφενός, το άρθρο 14, τρίτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος ορίζει ότι άδεια λιανικής πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών μπορεί να χορηγείται σε κάθε πρόσωπο που πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις και έχει την απαιτούμενη αξιοπιστία.

- 101 Αφετέρου, το άρθρο 14, τέταρτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος ορίζει περαιτέρω ότι η λιανική πώληση περί της οποίας γίνεται λόγος στο πρώτο και στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου αυτού μπορεί να πραγματοποιείται μόνο από εγκεκριμένο από τις αρχές σημείο πώλησεως που ικανοποιεί τις προϋποθέσεις σχετικά με τον τόπο και την επιφάνεια πώλησεως, καθώς και με τη λειτουργία του, όπου η πώληση οργανώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική εποπτεία της.
- 102 Υπό τις συνθήκες αυτές, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε Φινλανδούς καταναλωτές είναι ικανή να παρεμβάλει προσκόμματα στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών υπό την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας, διότι εμποδίζει τους εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη επιχειρηματίες να εισάγουν οινοπνευματώδη ποτά στη Φινλανδία με σκοπό τη λιανική πώλησή τους.
- 103 Το Δικαστήριο διευκρίνισε ωστόσο ότι οι περιορίζουσες ή απαγορεύουσες ορισμένους τρόπους πώλησεως εθνικές διατάξεις οι οποίες, αφενός, έχουν εφαρμογή επί όλων των εμπλεκόμενων επιχειρηματιών που ασκούν τη δραστηριότητά τους στην ημεδαπή και, αφετέρου, επηρεάζουν κατά τον ίδιο τρόπο, από νομικής απόψεως αλλά και στην πράξη, την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων και των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών δεν είναι ικανές να εμποδίσουν άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών υπό την έννοια της νομολογίας που ακολουθείται παγίως από της εκδόσεως της προαναφερθείσας αποφάσεως Dassonville (8/74, EU:C:1974:82) (βλ., ιδίως, αποφάσεις Keck και Mithouard, C-267/91 και C-268/91, EU:C:1993:905, σκέψη 16, καθώς και Ahokainen και Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψη 19).
- 104 Εντούτοις, η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως δεν ικανοποιεί την πρώτη προϋπόθεση που έθεσε το Δικαστήριο με την απόφαση Keck και Mithouard (C-267/91 και C-268/91, EU:C:1993:905, σκέψη 16), κατά την οποία οι οικείες εθνικές διατάξεις πρέπει να έχουν εφαρμογή σε όλους τους εμπλεκόμενους επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στην ημεδαπή.
- 105 Όσον αφορά, αφενός, την υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η υποχρέωση αυτή δεν επιβάλλεται σε όλους τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στην ημεδαπή. Πράγματι, η Alko έχει το δικαίωμα να πωλεί λιανικώς όλα τα οινοπνευματώδη ποτά, περιλαμβανομένων εκείνων περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 14 του νόμου περί οινοπνεύματος, δυνάμει νομοθετικής διατάξεως, ήτοι του άρθρου 13 του νόμου περί οινοπνεύματος. Έτσι, η Alko δεν είναι υποχρεωμένη να λάβει άδεια λιανικής πώλησεως από τις αρμόδιες αρχές υπό όρους ανάλογους προς εκείνους τους οποίους προβλέπει το άρθρο 14, τρίτο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος.
- 106 Αφετέρου, η άδεια λιανικής πώλησεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 14, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί οινοπνεύματος χορηγείται μόνο στους εγκατεστημένους στη Φινλανδία παραγωγούς οινοπνευματωδών ποτών, αποκλειομένων των παραγωγών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη.
- 107 Κατά συνέπεια, η υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε Φινλανδούς καταναλωτές, επίμαχη στην κύρια δίκη, δεν πληροί την πρώτη προϋπόθεση που τίθεται με την απόφαση Keck και Mithouard (C-267/91 και C-268/91, EU:C:1993:905, σκέψη 16), οπότε δεν απαιτείται να εξεταστεί αν η υποχρέωση αυτή επηρεάζει, με τον ίδιο τρόπο, από νομικής απόψεως αλλά και στην πράξη, την εμπορία των εγχωρίων προϊόντων και των προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών.
- 108 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας ο εγκατεστημένος εντός άλλου κράτους μέλους πωλητής υποχρεούται να έχει άδεια λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή

οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε καταναλωτές που κατοικούν εντός του πρώτου κράτους μέλους, όταν ο εν λόγω πωλητής αναλαμβάνει τη μεταφορά των ως άνω ποτών ή αναθέτει τη μεταφορά τους σε τρίτον, συνιστά μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την εισαγωγή υπό την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ.

Επί της υπάρξεως δικαιολογήσεως υπό την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ

- 109 Κατά το άρθρο 36 ΣΛΕΕ οι διατάξεις των άρθρων 34 ΣΛΕΕ και 35 ΣΛΕΕ δεν αντιτίθενται στις απαγορεύσεις ή στους περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας ηθικής, δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας, προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων και των ζώων ή προφυλάξεως των φυτών, προστασίας των εθνικών θησαυρών που έχουν καλλιτεχνική, ιστορική ή αρχαιολογική αξία, ή προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Εντούτοις, οι ως άνω απαγορεύσεις ή περιορισμοί δεν μπορούν να αποτελούν ούτε μέσο επιβολής αυθαίρετων δυσμενών διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.
- 110 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι παρεμπόδιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μπορεί να δικαιολογείται για έναν από τους λόγους γενικού συμφέροντος που απαριθμούνται στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ ή για άλλους επιτακτικούς λόγους. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, το εθνικό μέτρο πρέπει να είναι κατάλληλο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού όριο (βλ., ιδίως, απόφαση Ker-Optika, C-108/09, EU:C:2010:725, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 111 Η Φινλανδική, η Σουηδική και η Νορβηγική Κυβέρνηση, σε αντίθεση με τον V. Visnapuu, εκτιμούν ότι υποχρέωση λήψεως αδειας λιανικής πώλησεως επιβαλλόμενη σε πωλητή εγκατεστημένο εντός άλλου κράτους μέλους για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική τους πώληση σε καταναλωτές που κατοικούν στην ημεδαπή, όταν ο πωλητής αυτός αναλαμβάνει τη μεταφορά των εν λόγω ποτών ή αναθέτει τη μεταφορά τους σε τρίτο, δικαιολογείται από τον σκοπό της προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων τον οποίο τάσσει το άρθρο 36 ΣΛΕΕ. Η Φινλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ιδίως ότι ο σκοπός του νόμου περί οινοπνεύματος, όπως προκύπτει από το άρθρο 1 αυτού, είναι να ρυθμίσει τα της καταναλώσεως οινοπνεύματος κατά τρόπον ώστε να αποφεύγονται τα δυσμενή αποτελέσματα των οινοπνευματωδών ποτών σε βάρος των ατόμων και της κοινωνίας, μέσω της θεσπίσεως μονοπωλίου και της υποχρεώσεως λήψεως αδειας για τη λιανική πώληση.
- 112 Όσον αφορά ειδικότερα το άρθρο 14 του νόμου περί οινοπνεύματος, από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι άδεια λιανικής πώλησεως χορηγείται μόνο σε πρόσωπο που πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις και έχει την απαιτούμενη αξιοπιστία, κατ' εφαρμογήν του τρίτου εδαφίου του άρθρου αυτού, και ότι η λιανική πώληση δεν μπορεί να πραγματοποιείται παρά μόνο από σημεία πώλησεως για τα οποία έχει δοθεί ειδική άδεια από τις αρχές και όπου η πώληση οργανώνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική εποπτεία της, δυνάμει του τετάρτου εδαφίου του εν λόγω άρθρου.
- 113 Συναφώς, η Φινλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το προβλεπόμενο καθεστώς χορηγήσεως αδειας λιανικής πώλησεως παρέχει τη δυνατότητα να ελέγχεται η εκ μέρους των πωλητών λιανικής τήρηση των διατάξεων που διέπουν την πώληση οινοπνευματωδών ποτών, ιδίως της υποχρεώσεως πώλησεως μόνο μεταξύ 7 π.μ. και 9 μ.μ., της απαγορεύσεως πώλησεως σε άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών και της απαγορεύσεως πώλησεως σε άτομα σε κατάσταση μέθης.
- 114 Η ως άνω κυβέρνηση υποστηρίζει, επιπλέον, ότι το επίπεδο προστασίας της υγείας και της δημοσίας τάξεως το οποίο έχει ως στόχο η φινλανδική πολιτική στον τομέα του οινοπνεύματος δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθή μέσα παρά μόνο με την επιβολή υποχρεώσεως λήψεως αδειας λιανικής πώλησεως ή με την πρόβλεψη σχετικού αποκλειστικού μονοπωλιακού δικαιώματος. Πράγματι, η παροχή της δυνατότητας σε εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη πωλητές να πωλούν και να

μεταφέρουν ελεύθερα οινοπνευματώδη ποτά σε κατοίκους Φινλανδίας θα δημιουργούσε έναν νέο δίαυλο λιανικής πωλήσεως των ποτών αυτών ο οποίος δεν θα υπέκειτο σε κανέναν έλεγχο εκ μέρους των αρμοδίων αρχών.

- 115 Το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί ότι ρύθμιση που αποσκοπεί στην πρόβλεψη κανόνων σχετικών με την κατανάλωση οινοπνεύματος προς αποφυγή των βλαπτικών για την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνία αποτελεσμάτων των οινοπνευματωδών ουσιών και η οποία επιδιώκει, κατ' αυτόν τον τρόπο, να καταπολεμήσει την κατάχρηση του οινοπνεύματος, στηρίζεται σε λόγους συνδεδεμένους με τη δημόσια υγεία και τη δημόσια τάξη τους οποίους αναγνωρίζει το άρθρο 36 ΣΛΕΕ (αποφάσεις *Ahokainen* και *Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψη 28, καθώς και *Rosengren* κ.λπ., C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 40).
- 116 Για να μπορούν λόγοι δημοσίας υγείας και δημοσίας τάξεως να δικαιολογήσουν εμπόδιο όπως αυτό που συνεπάγεται το προβλέπον την υποχρέωση λήψεως αδειας καθεστώ της κύριας δίκης, απαιτείται εντούτοις το οικείο μέτρο να είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και να μην αποτελεί ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών (απόφαση *Ahokainen* και *Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψη 29· βλ. επίσης, επ' αυτού, απόφαση *Rosengren* κ.λπ., C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψεις 41 και 43).
- 117 Πρώτον, όσον αφορά τη συμφωνία του μέτρου προς την αρχή της αναλογικότητας, προκειμένου περι εξαίρέσεως από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών, στις εθνικές αρχές εναπόκειται να αποδεικνύουν ότι η ρύθμισή τους είναι αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού που αυτές επικαλούνται και ότι ο σκοπός αυτός δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με την επιβολή απαγορεύσεων ή περιορισμών μικρότερης εκτάσεως ή που θα επηρέαζαν λιγότερο το ενδοκοινοτικό εμπόριο (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Ahokainen* και *Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψη 31, καθώς και *Rosengren* κ.λπ., C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 118 Εντούτοις, όταν εθνικό μέτρο εμπίπτει στον τομέα της δημοσίας υγείας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η υγεία και η ζωή των ανθρώπων κατέχουν την πρώτη θέση μεταξύ των αγαθών και των συμφερόντων που προστατεύει η Συνθήκη και ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν το επίπεδο προστασίας της δημοσίας υγείας που επιθυμούν να εξασφαλίσουν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να επιτευχθεί το επίπεδο αυτό. Δεδομένου ότι το ως άνω επίπεδο μπορεί να είναι διαφορετικό σε κάθε κράτος μέλος, πρέπει να αναγνωριστεί ένα περιθώριο εκτιμήσεως υπέρ των κρατών μελών (απόφαση *Ker-Ortika*, C-108/09, EU:C:2010:725, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και, συναφώς, απόφαση *Ahokainen* και *Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψεις 32 και 33).
- 119 Εν προκειμένω, ο έλεγχος της αναλογικότητας και της ανάγκης λήψεως των σχετικών μέτρων προϋποθέτει ανάλυση των νομικών και πραγματικών δεδομένων που χαρακτηρίζουν την κατάσταση στη Φινλανδία, ανάλυση στην οποία το αιτούν δικαστήριο δύναται ευχερέστερα να προβεί σε σχέση με το Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, στηριζόμενο στα νομικά και πραγματικά στοιχεία που διαθέτει, να εξακριβώσει αν το επίμαχο στην κύρια δίκη καθεστώς χορηγήσεως αδειας είναι ικανό προς επίτευξη του σκοπού προστασίας της υγείας και της δημοσίας τάξεως και αν ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την ίδια τουλάχιστον αποτελεσματικότητα με λιγότερο περιοριστικά μέτρα (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Ahokainen* και *Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψεις 37 και 38 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και *Rosengren* κ.λπ., C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 55).
- 120 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ειδικότερα ότι το άρθρο 14, τέταρτο εδάφιο, του νόμου περι οινοπνεύματος προβλέπει την υποχρέωση λιανικής πωλήσεως από εγκεκριμένα σημεία πωλήσεως. Όπως επιβεβαίωσε η Φινλανδική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η υποχρέωση αυτή συνεπάγεται ότι οι έχοντες σχετική άδεια βάσει του άρθρου 14, πρώτο ή δεύτερο εδάφιο, του νόμου

περί οιοπνεύματος απαγορεύεται να προβαίνουν σε εξ αποστάσεως πώληση οιοπνευματωδών ποτών όταν αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη μεταφορά των εν λόγω ποτών ή αναθέτουν τη μεταφορά αυτή σε τρίτον.

- 121 Καίτοι η Alko επίσης υποχρεούται, καταρχήν, να προβαίνει σε λιανική πώληση των σχετικών προϊόντων από εγκεκριμένα σημεία πώλησεως, δυνάμει του άρθρου 13, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί οιοπνεύματος, εντούτοις, από το άρθρο 13, τρίτο εδάφιο, του νόμου αυτού απορρέει ότι η Alko μπορεί να προβαίνει σε λιανική πώληση οιοπνευματωδών ποτών με αποστολή τους στον πελάτη ή στον αγοραστή σύμφωνα με τις διατάξεις του σχετικού διατάγματος. Ερωτηθείσα επ' αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Φινλανδική Κυβέρνηση επιβεβαίωσε ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η Alko έχει όντως δικαίωμα να προβαίνει σε πώληση οιοπνευματωδών ποτών με ταχυδρομική παραγγελία.
- 122 Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει ιδίως αν ο σκοπός που έγκειται στην παροχή της δυνατότητας στις αρμόδιες αρχές να ελέγχουν την τήρηση των διατάξεων που διέπουν την πώληση οιοπνευματωδών ποτών, όπως της υποχρέωσης πώλησεως αποκλειστικά μεταξύ 7 π.μ. και 9 μ.μ., της απαγορεύσεως πώλησεως σε άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών και της απαγορεύσεως πώλησεως σε άτομα ευρισκόμενα σε κατάσταση μέθης, μπορεί να επιτευχθεί με την ίδια τουλάχιστον αποτελεσματικότητα με ένα καθεστώς αδείας που δεν θα επιβάλλει να πραγματοποιείται η λιανική πώληση οιοπνευματωδών ποτών μόνο από εγκεκριμένα από τις αρχές σημεία πώλησεως.
- 123 Δεύτερον, για να μπορούν λόγοι υγείας και δημοσίας τάξεως να δικαιολογήσουν ένα μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την εισαγωγή υπό την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη υποχρέωση λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως, απαιτείται ακόμα η σχετική υποχρέωση αδείας να μην αποτελεί ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, όπως επιτάσσει το άρθρο 36 ΣΛΕΕ (βλ. επ' αυτού αποφάσεις *Ahokainen και Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψη 29, καθώς και *Rosengren κ.λπ.*, C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 41).
- 124 Συναφώς, και όσον αφορά το καθεστώς λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως που θεσπίζει το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, του νόμου περί οιοπνεύματος, το οποίο καλύπτει τα οιοπνευματώδη ποτά που παρασκευάζονται με ζύμωση και περιέχουν κατ' ανώτατο όριο 4,7 % κατ' όγκο αιθυλική αλκοόλη, από κανένα στοιχείο που διαθέτει το Δικαστήριο δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι λόγοι υγείας και δημοσίας τάξεως που επικαλούνται οι φινλανδικές αρχές καταστρατηγήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για την επιβολή δυσμενών διακρίσεων έναντι των εμπορευμάτων προελεύσεως άλλων κρατών μελών ή για την έμμεση προστασία ορισμένων εγχώριων προϊόντων (βλ. επ' αυτού αποφάσεις *Ahokainen και Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, σκέψη 30, καθώς και *Rosengren κ.λπ.*, C-170/04, EU:C:2007:313, σκέψη 42).
- 125 Όσον αφορά το καθεστώς λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως το οποίο θεσπίζει το άρθρο 14, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί οιοπνεύματος, το οποίο επιτρέπει στους παραγωγούς οιοπνευματωδών ποτών να πωλούν τα δικά τους προϊόντα υπό την προϋπόθεση ότι αυτά παρασκευάζονται με ζύμωση και δεν έχουν μεγαλύτερη από 13 % κατ' όγκο περιεκτικότητα σε αιθυλική αλκοόλη, το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί ότι το καθεστώς αυτό καλύπτει μόνο τους εγκατεστημένους στη Φινλανδία παραγωγούς, αποκλεισμένων των παραγωγών που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη.
- 126 Επιφυλάσσοντας την υπαγωγή στην ως άνω παρέκκλιση μόνο στους εγκατεστημένους στη Φινλανδία παραγωγούς, η διάταξη αυτή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα την προστασία της εγχώριας παραγωγής οιοπνευματωδών ποτών που παρασκευάζονται με ζύμωση και τα οποία δεν έχουν μεγαλύτερη του 13 % κατ' όγκο περιεκτικότητα σε αιθυλική αλκοόλη. Εντούτοις, η ύπαρξη ενός τέτοιου αποτελέσματος δεν αρκεί για να αποδείξει ότι οι λόγοι υγείας και δημοσίας τάξεως που επικαλέστηκαν οι φινλανδικές αρχές καταστρατηγήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για την επιβολή

δυσμενών διακρίσεων σε βάρος εμπορευμάτων προελεύσεως άλλων κρατών μελών ή για την έμμεση προστασία ορισμένων εγχώριων προϊόντων, υπό την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ και της προαναφερθείσας νομολογίας.

- 127 Ερωτηθείσα επ' αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Φινλανδική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι το ως άνω καθεστώς αδειάς επιδιώκει, επιπλέον των προαναφερθέντων σκοπών που συνδέονται με την υγεία και τη δημόσια τάξη, έναν σκοπό εμπορικής προωθήσεως του τουρισμού, καθόσον το ως άνω καθεστώς προορίζεται να παράσχει τη δυνατότητα σε περιορισμένο αριθμό εγκατεστημένων στη Φινλανδία παραγωγών που χρησιμοποιούν παραδοσιακές και βιοτεχνικές μεθόδους παραγωγής να πωλούν τα προϊόντα τους από τις ίδιες τις εγκαταστάσεις παραγωγής τους. Η ως άνω κυβέρνηση παρέθεσε, ως παράδειγμα, ορισμένα οινοπνευματώδη ποτά από βατόμουρα, που παρασκευάζονται σε αγροκτήματα ευρισκόμενα στη φινλανδική επικράτεια, τα οποία οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να αγοράζουν μεταβαίνοντας στον τόπο παραγωγής τους. Η κυβέρνηση αυτή προσέθεσε ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητές της να επιτρέψει στους εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη παραγωγούς οινοπνευματωδών ποτών να πωλούν τα προϊόντα τους από τις εγκαταστάσεις παραγωγής τους, οι οποίες εξ ορισμού βρίσκονται εκτός της φινλανδικής επικράτειας.
- 128 Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, βάσει όλων των κρίσιμων πραγματικών ή νομικών περιστάσεων, ιδίως με βάση την περιορισμένη ποσότητα και τον παραδοσιακό και βιοτεχνικό τρόπο της υπαγόμενης στην ως άνω παρέκκλιση εγχώριας παραγωγής που επικαλείται η Φινλανδική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις που κατέθεσε ενώπιον του Δικαστηρίου, αν οι προβαλλόμενοι από τις φινλανδικές αρχές λόγοι υγείας και δημοσίας τάξεως καταστρατηγήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν προς επιβολή δυσμενών διακρίσεων σε βάρος εμπορευμάτων προελεύσεως άλλων κρατών μελών ή για την έμμεση προστασία ορισμένων εγχώριων προϊόντων υπό την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ.
- 129 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα ερωτήματα από πέμπτο έως όγδοο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας ο εγκατεστημένος εντός άλλου κράτους μέλους πωλητής υπόκειται σε υποχρέωση λήψεως αδειάς λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική πώλησή τους σε καταναλωτές που κατοικούν εντός του πρώτου κράτους μέλους, όταν ο πωλητής αυτός αναλαμβάνει ο ίδιος τη μεταφορά των εν λόγω ποτών ή αναθέτει τη μεταφορά τους σε τρίτον, υπό την προϋπόθεση ότι η ως άνω ρύθμιση είναι πρόσφορη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, εν προκειμένω την προστασία της υγείας και της δημοσίας τάξεως, ότι ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με την ίδια τουλάχιστον αποτελεσματικότητα με λιγότερο περιοριστικά μέτρα και ότι η ρύθμιση αυτή δεν αποτελεί ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 130 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 110 ΣΛΕΕ, καθώς και τα άρθρα 1, παράγραφος 1, 7 και 15 της οδηγίας 94/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, που επιβάλλει ειδικό

φόρο καταναλώσεως επί ορισμένων συσκευασιών ποτών, προβλέπει όμως σχετική απαλλαγή σε περίπτωση εντάξεως των συσκευασιών αυτών σε λειτουργικό σύστημα επιστροφής τους.

- 2) Τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας ο εγκατεστημένος εντός άλλου κράτους μέλους πωλητής υπόκειται σε υποχρέωση λήψεως αδείας λιανικής πώλησεως για την εισαγωγή οινοπνευματωδών ποτών με σκοπό τη λιανική πώλησή τους σε καταναλωτές που κατοικούν εντός του πρώτου κράτους μέλους, όταν ο πωλητής αυτός αναλαμβάνει ο ίδιος τη μεταφορά των εν λόγω ποτών ή αναθέτει τη μεταφορά τους σε τρίτον, υπό την προϋπόθεση ότι η ως άνω ρύθμιση είναι πρόσφορη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, εν προκειμένω την προστασία της υγείας και της δημοσίας τάξεως, ότι ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με την ίδια τουλάχιστον αποτελεσματικότητα με λιγότερο περιοριστικά μέτρα και ότι η ρύθμιση αυτή δεν αποτελεί ούτε μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

(υπογραφές)